

Sygn. akt III KZ 44/22

POSTANOWIENIE

Dnia 24 sierpnia 2022 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

Prezes SN Michał Laskowski (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Rafał Malarski

SSN Zbigniew Puskarski

Protokolant Katarzyna Gajewska

przy udziale prokuratora Prokuratury Krajowej Grzegorza Krysmanna
w sprawie oskarżonego M. L.,
po rozpoznaniu w Izbie Karnej
na posiedzeniu w dniu 24 sierpnia 2022 r.
zażalenia obrońcy oskarżonego
na postanowienie Sądu Najwyższego
z dnia 29 czerwca 2022 r., III KK 202/21,
o zastosowaniu tymczasowego aresztowania
na podstawie art. 437 § 1 i 2 k.p.k.

p o s t a n o w i ł:

utrzymać w mocy zaskarżone postanowienie.

UZASADNIENIE

Sąd Najwyższy, wyrokiem z dnia 29 czerwca 2022 r., III KK 202/21, uchylił wyrok Sądu Okręgowego w G. z dnia 7 października 2020 r., V Ka [...] i sprawę przekazał temu Sądowi do ponownego rozpoznania w postępowaniu odwoławczym. W związku z wydanym orzeczeniem kasatoryjnym, Sąd Najwyższy na rozprawie, postanowieniem z tej samej daty, na podstawie art. 538 § 2 i art., 249 § 1 oraz art.,

258 § 2 k.p.k. zastosował tymczasowe aresztowanie wobec oskarżonego M. L. na okres 3 miesięcy, tj. do dnia 26 września 2022 r.

Na powyższe postanowienie zażalenie wniósł obrońca oskarżonego, zarzucając naruszenie art. 258 § 2, art. 249 § 1 i art. 257 § 1 k.p.k. We wniosku końcowym obrońca postulował o zmianę zaskarżonego postanowienia, o ile Sąd Najwyższy uzna, że są spełnione przesłanki określone w art. 249 k.p.k., i zastosowanie w miejsce tymczasowego aresztowania kumulatywnie nieizolacyjnych środków zabezpieczających w postaci dozoru Policji, poręczenia majątkowego w wysokości uznanej przez Sąd Najwyższy, zakazu opuszczania kraju oraz zakazu kontaktowania się z osobami wskazanymi przez Sąd Najwyższy.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Wniesione zażalenie nie jest zasadne i nie mogło prowadzić ani do uchylenia, ani do zmiany zaskarżonego postanowienia.

Po uchyleniu prawomocnego wyroku Sądu Okręgowego w G. z dnia 7 października 2020 r. oskarżony M. L. pozostaje skazany nieprawomocnym wyrokiem sądu za dwa przestępstwa zgwałcenia określone w art. 197 § 1 k.k., za które została wymierzona mu surowa kara 12 lat pozbawienia wolności. Nawet gdy uwzględni się, że w uchylonym już wyroku Sądu odwoławczego karę tę złagodzano do 10 lat oraz kierunek kasacji i art. 443 w zw. z art. 518 k.p.k., to kara w tej wysokości pozostaje nadal bardzo wysoka i jest karą surową w rozumieniu art. 258 § 2 k.p.k. W tej sytuacji wskazanie przez Sąd Najwyższy, jako podstawy szczególnej stosowania tego przepisu Kodeksu postępowania karnego, jest prawidłowe i nie narusza powołanego przepisu. Ustawodawca zezwala bowiem z uwagi na grożącą oskarżonemu surową karę – w razie spełnienia przesłanek ogólnych – na stosowanie izolacyjnego środka zapobiegawczego w wypadku wymierzenia w wyroku sądu pierwszej instancji kary co najmniej 3 lat pozbawienia wolności. Kara orzeczona wobec oskarżonego M. L. kilkakrotnie przekracza ten próg.

W kontekście zarzutu naruszenia art. 258 § 2 k.p.k. należy jednocześnie przypomnieć i to, że aktualny pozostaje w dalszym ciągu pogląd wypowiedziany w uchwale składu 7 sędziów Sądu Najwyższego z dnia 19 stycznia 2012 r., I KZP

18/11, zgodnie z którą „podstawy stosowania tymczasowego aresztowania, określone w art. 258 § 2 k.p.k., przy spełnieniu przesłanek wskazanych w art. 249 § 1 k.p.k. i art. 257 § 1 k.p.k. i przy braku przesłanek negatywnych określonych w art. 259 § 1 i 2 k.p.k., stanowią samodzielne przesłanki stosowania tego środka” (OSNKW 2012, z. 1, poz. 1). Zarówno treść tej uchwały, jak i szeregu innych orzeczeń Sądu Najwyższego (postanowienia: z dnia 26 lutego 2019 r., II KK 178/18; z dnia 20 lutego 2020 r., I KZ 6/20, z dnia 26 października 2020 r., V KZ 46/20; z dnia 16 lutego 2021 r., V KZ 7/21), którą to linię orzecniczą ten skład Sądu Najwyższego w pełni popiera, nie pozostawiają wątpliwości, że art. 258 § 2 k.p.k. wprowadza szczególny rodzaj domniemania w zakresie istnienia obawy, że oskarżony (podejrzany), z uwagi na grożącą mu surową karę, będzie bezprawnie utrudniał postępowanie i tym samym może stanowić samodzielną przesłankę szczególną stosowania tymczasowego aresztowania.

W tej sytuacji wskazywanie przez obrońcę, iż przesłance wskazanej w art. 258 § 2 k.p.k. powinno towarzyszyć stwierdzenie którejkolwiek z przesłanek określonych w art. 258 § 1 k.p.k. jest błędne (obrońca nie dostrzega także tego, że taki sposób wykładni czyniłby art. 258 § 2 k.p.k. zupełnie zbędny, skoro każdorazowo wymagane byłoby ustalenie przesłanki z art. 258 § 1 k.p.k.). Oczywiście, ma rację skarżący, że przesłanka surowej grożącej oskarżonemu kary z upływem czasu w toku postępowania może tracić na znaczeniu. Argument ten jednak nie znajduje zastosowania do tymczasowego aresztowania po wydaniu wyroku przez sąd pierwszej instancji, zwłaszcza wtedy, gdy orzeczona kara znacząco przekracza granicę wskazaną przez ustawodawcę w art. 258 § 2 k.p.k. Jest to także widoczne w orzecznictwie Europejskiego Trybunału Praw Człowieka w Strasburgu, do którego enigmatycznie i przez to być może nieściśle odwołuje się obrońca, z którego wynika, że tymczasowe aresztowanie stosowane wobec oskarżonego wyroku skazującego przez sąd pierwszej instancji podlega ocenie nie z punktu widzenia art. 5 § 3 EKPCz, a art. 5 § 1 lit. a tej Konwencji. Dodatkowo, powoływanie się przez skarżącego na fakt, że oskarżony przebywa w izolacji już prawie 4 lata (wielkość ta jest jednak zawyżona), choć – co trzeba uczciwie przyznać – jako suma okresu stosowania tymczasowego aresztowania w sprawie, jak i wykonanej już w części kary pozbawienia wolności, jest zabiegiem

niemogącym przynieść oczekiwanego efektu. Po pierwsze, odbycie (faktyczne albo w drodze uznania za odbytą) części kary pozbawienia wolności (wskazywany okres prawie 4 lat) wobec kary orzeczonej przez Sąd Rejonowy (12 lat pozbawienia wolności), nawet przy uwzględnieniu jej obniżenia w wyroku Sądu Okręgowego w G., który został uchylony w postępowaniu kasacyjnym i funkcjonującego w dalszym postępowaniu zakazu *reformationis in peius* (10 lat pozbawienia wolności) w żadnym stopniu nie dezaktualizuje zagrożenia związanego z pozostałą częścią kary, jaką ewentualnie będzie musiał odbyć oskarżony (w związku z art. 258 § 2 k.p.k.), a po drugie – nie może w żadnym razie stanowić argumentu na rzecz tezy o długotrwałym stosowaniu wobec oskarżonego tymczasowego aresztowania, skoro ten środek izolacyjny został zastosowany jesienią 2019 r., a wyroki orzekających w sprawie Sądów zostały wydane w marcu i w październiku 2020 r. W pozostałym zakresie skazany odbywał karę na podstawie prawomocnego wyroku skazującego.

W tej sprawie Sąd Najwyższy nie naruszył również art. 249 § 1 k.p.k. Fakt, że w uzasadnieniu wskazano na możliwość przeprowadzenia uzupełniającego postępowania dowodowego w postępowaniu odwoławczym w żadnym razie nie stoi w sprzeczności z tym, że zebrane w sprawie dowody, stanowiące podstawę rozstrzygnięcia wydanego przez Sąd pierwszej instancji wyroku, wskazują na duże prawdopodobieństwo popełniania przez oskarżonego zarzucanych mu czynów. Jeżeli nieprawidłowości wydanego przez Sąd Okręgowy w G. wyroku nie dały podstawy w postępowaniu kasacyjnym do uchylenia tego wyroku (jak i poprzedzającego go wyroku Sądu pierwszej instancji) i uniewinnienia oskarżonego, to sytuacja procesowa oskarżonego jest taka, że występuje w postępowaniu odwoławczym jako nieprawomocnie skazany za dwa przestępstwa zgwałcenia.

W tej sprawie, z uwagi na rodzaj i wymiar orzeczonej kary (nawet przy uwzględnieniu okresów, które przy ewentualnym późniejszym skazaniu, będą zaliczone na poczet tej kary), a także z uwagi na rodzaj czynów, pod zarzutem popełnienia których stoi i które zostały mu przypisane nieprawomocnym wyrokiem, stosowanie w tej sprawie innych środków zapobiegawczych, nawet kumulatywnie orzeczonych, jak o to wnosił obrońca, nie będzie wystarczające do zapewnienia prawidłowego toku postępowania, w tym do zapobieżenia uchylania się przez oskarżonego od wymiaru sprawiedliwości.

W tym stanie rzeczy zaskarżone postanowienie, jako odpowiadające prawu, należało utrzymać w mocy.

[as]